

Prawa i obowiązki pracownika

Pracownik zobowiązany jest wykonywać pracę sumiennie i starannie oraz stosować się do poleceń przełożonych, które dotyczą pracy, jeżeli nie są one sprzeczne z przepisami prawa lub umową o pracę. Podstawowe powinności pracownika to:

- przestrzeganie czasu pracy ustalonego w zakładzie pracy,
- przestrzeganie regulaminu pracy i ustalonego w zakładzie pracy porządku,
- przestrzeganie przepisów oraz zasad bezpieczeństwa i higieny pracy, a także przepisów przeciwpożarowych,
- dbanie o dobro zakładu pracy, ochrona jego mienia oraz zachowanie w tajemnicy informacji, których ujawnienie mogłoby narazić pracodawcę na szkodę,
- przestrzeganie tajemnicy określonej w odrębnych przepisach,
- przestrzeganie w zakładzie pracy zasad współżycia społecznego.

Pracownikowi przysługuje:

- **wynagrodzenie** - wynagrodzenie przysługuje za pracę wykonaną, za czas niewykonywania pracy, jeżeli pracownik był gotów do jej wykonywania, a doznał przeszkód z przyczyn dotyczących pracodawcy (prześciej), przysługuje wynagrodzenie wynikające z jego osobistego zaszeregowania, określonego stawką godzinową lub miesięczną, a jeżeli taki składnik wynagrodzenia nie został wyodrębniony przy określaniu warunków wynagradzania - 60% wynagrodzenia. Wynagrodzenie to nie może być jednak niższe od wysokości minimalnego wynagrodzenia za pracę,
- **urlop wypoczynkowy** – co najmniej jedna część urlopu wypoczynkowego powinna trwać nie mniej niż 14 kolejnych dni kalendarzowych,
- **urlop macierzyński i wychowawczy,**
- **zwolnienia od pracy z zachowaniem prawa do wynagrodzenia** -
 - 2 dni - w razie ślubu pracownika lub urodzenia się jego dziecka albo zgonu i pogrzebu małżonka pracownika lub jego dziecka, ojca, matki, ojczyma lub macochy,

- 1 dzień - w razie ślubu dziecka pracownika albo zgonu i pogrzebu jego siostry, brata, teściowej, teścia, babki, dziadka, a także innej osoby pozostającej na utrzymaniu pracownika lub pod jego bezpośrednią opieką,
 - 2 dni w ciągu roku kalendarzowego, pracownikowi wychowującemu przynajmniej jedno dziecko w wieku do 14 lat,
- **15 minutowa przerwa** - jeżeli dobowy wymiar czasu pracy pracownika wynosi co najmniej 6 godzin, pracownik ma prawo do przerwy w pracy trwającej co najmniej 15 minut, wliczanej do czasu pracy,
 - **odprawa rentowa i emerytalna** – przysługuje pracownikowi spełniającemu warunki uprawniające do renty z tytułu niezdolności do pracy lub emerytury, którego stosunek pracy ustał w związku z przejściem na rentę lub emeryturę,
 - **odprawa z tytułu zwolnień grupowych**,
 - **nieprzerwany odpoczynek** – pracownik w każdym tygodniu ma prawo do co najmniej 35 godzin nieprzerwanego odpoczynku, obejmującego co najmniej 11 godzin nieprzerwanego odpoczynku dobowego,
 - **należności na pokrycie kosztów związanych z podróżą służbową** – przysługuje pracownikowi wykonującemu na polecenie pracodawcy zadanie służbowe poza miejscowością, w której znajduje się siedziba pracodawcy.

Uprawnienia szczególne pracowników

Są grupy pracowników które ze względu na spełnianie określonych przesłanek objęte zostały **powszechną lub szczególną ochroną stosunku pracy**. Pracownicy ci korzystają zazwyczaj z szerszych uprawnień lub wzmożonej ochrony przed wykonywaniem pracy w warunkach niebezpiecznych, szkodliwych czy nadmiernie uciążliwych. Wiąże się to często z ochroną przed wypowiedzeniem lub rozwiązaniem stosunku pracy. Są to.:

- pracownicy w wieku przedemerytalnym
- młodociani
- dzieci

- kobiety
- kobiety w ciąży
- rodzice (w tym adopcyjni) na urloпах związanych z macierzyństwem
- pracownicy w okresie usprawiedliwionej nieobecności w pracy np. w trakcie zwolnienia lekarskiego
- niepełnosprawni
- związkowcy
- członkowie rad pracowników
- członkowie rad pracowniczych
- członkowie samorządu pracowniczego przedsiębiorstwa mieszaneɡo
- przedstawiciele pracowników w Spółce Europejskiej
- przedstawiciele pracowników w Spółdzielni Europejskiej
- przedstawiciele pracowników połączonych spółek (członkowie zespołu negocjacyjnego spółki powstałej w wyniku połączenia transgranicznego spółek)
- członkowie Europejskiej Rady Zakładowej
- społeczni Inspektorzy Pracy
- członkowie Rad Nadzorczych
- kombatanci i osoby represjonowane
- inwalidzi wojenni
- pracownicy służby zdrowia skierowani do pracy przy zwalczaniu epidemii
- członkowie Rady Naukowej jednostki badawczo – rozwojowej
- pracownicy pełniący funkcje w izbach lekarskich, aptekarskich, lekarsko – weterynaryjnych, organach samorządu
- posłowie, senatorowie, radni
- członkowie kolegium NIK, Izby Obrachunkowych
- wykonawcy
- radcowie prawni będący pracownikami
- pracownicy dyskryminowani i osoby wspierające dyskryminowanych.